

Νέα ερευνητικά έργα για τη μελέτη και αξιοποίηση των ποικιλιών ελιάς & αμπέλου των συλλογών του ΙΕΛΥΑ

Δρ Γιώργος Κουμπούρης, Εντεταλμένος Ερευνητής¹
Δρ Γεώργιος Δούπης, Δόκιμος Ερευνητής²
Δρ Δημήτριος Τάσκος, Δόκιμος Ερευνητής³
¹ Ινστιτούτο Ελιάς Υποτροπικών Φυτών και Αμπέλου (ΙΕΛΥΑ), Χανιά
² ΙΕΛΥΑ, Τμήμα Αμπέλου, Λαχανοκομίας, Ανθοκομίας και Φυτοπροστασίας, Ηράκλειο
³ ΙΕΛΥΑ, Τμήμα Αμπέλου, Αθήνα

Το Ινστιτούτο Ελιάς, Υποτροπικών Φυτών και Αμπέλου (ΙΕΛΥΑ) συμμετέχει σε τρία νέα ερευνητικά έργα, στο πλαίσιο της Ενιαίας Δράσης Κρατικών Ενισχύσεων Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης & Καινοτομίας «ΕΡΕΥΝΩ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ – ΚΑΙΝΟΤΟΜΩ», τα οποία μελετούν, αξιολογούν, αναδεικνύουν και αξιοποιούν τον γενετικό πλούτο των ποικιλιών ελιάς και αμπέλου κάνοντας χρήση κλασικών και νέων τεχνολογιών –omics με τις συλλογές του ΙΕΛΥΑ να αποτελούν το υλικό αναφοράς.

Το πρώτο ερευνητικό έργο με τίτλο «*Δίκτυο συνεργασίας, αξιοποίησης και κλωνικής επιλογής των ελληνικών ποικιλιών Αμπέλου και ανάδειξης του γενετικού υλικού*» (ακρωνύμιο «CloSeViVa») έχει ως στόχους την προσφορά ενός πιστοποιημένου, γενετικά καθαρού, υψηλής ποιότητας και αυξημένης προσαρμοστικότητας πολλαπλασιαστικού υλικού αμπέλου γηγενών ποικιλιών της Β. Ελλάδος και της Κρήτης, με ταυτόχρονη ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων του αμπελοοινικού τομέα και τη βελτίωση των χαρακτηριστικών της παραγωγής, που αποτελούν προτεραιότητα της αμπελοοινικής μας παραγωγής. Το έργο συντονίζεται από τον Καθηγητή Ν. Νικολάου (ΑΠΘ, Τομέας Αμπέλου) και σε αυτό συνεργάζονται ο Τομέας Φυτοπροστασίας του ΑΠΘ, το ΕΚΕΤΑ/ΙΝΕΒ, το ΙΤΕ/ΙΜΒΒ, το ΙΕΛΥΑ-ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, το Δίκτυο Οινοποιών Κρήτης, τα Φυτώρια Αμπέλου Ράπτη, τα Φυτώρια Αμπέλου Κασσαρού, τα Φυτώρια Αμπέλου Ντούγκου και η Εταιρεία Βιοπληροφορικής BioCos, που διαθέτουν σημαντική εμπειρία σε πεδία δραστηριότητας, όπως η αμπελογραφική περιγραφή, ο χαρακτηρισμός των ποι-

κιλιών με συμβατικές και μοριακές μεθόδους, η διάγνωση και ο έλεγχος των ιώσεων, οι καλλιεργητικές πρακτικές και η μαζική παραγωγή πολλαπλασιαστικού υλικού της αμπέλου, η ολοκληρωμένη διαχείριση εχθρών και ασθενειών της αμπέλου καθώς και η δημιουργία αλγορίθμων, λογισμικών και βάσεων δεδομένων. Στο πλαίσιο του έργου το ΙΕΛΥΑ, με επιστημονικά υπεύθυνο τον Δρ. Γ. Δούπη και μέλη της κύριας ερευνητικής ομάδας τους Δρ Π. Παππή και Γ. Μερκουρόπουλο, θα συμμετέχει ενεργά στο σύνολο των ενοτήτων εργασίας που περιλαμβάνουν τον εντοπισμό και τη σήμανση των υπό αξιολόγηση βιτύπων, τη λήψη μοσχευμάτων και την εγκατάσταση του αρχικού υλικού σε δικτυοκλήπια, τον φαινοτυπικό και γενετικό χαρακτηρισμό των υποψήφιων κλώνων και τον έλεγχο της φυτοϋγείας με έμφαση στη διάγνωση της παρουσίας ιών.

Το δεύτερο έργο με τίτλο «*Ανάδειξη-Αξιολόγηση-Αξιοποίηση Ελληνικών ποικιλιών αμπέλου*» (Hellenoinos) έχει ως αντικείμενο την αξιολόγηση των ελληνικών γενετικών πόρων της αμπέλου και την αναβάθμιση του πολλαπλασιαστικού υλικού γηγενών, οινοποιήσιμων ποικιλιών, με απώτερο στόχο την ενίσχυση της ποιότητας και της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών οίνων. Το έργο συντονίζεται από τον Καθηγητή Γ. Κοτσερίδη (ΓΠΑ-Εργαστήριο Οινολογίας) και σε αυτό συμμετέχουν το ΙΕΛΥΑ - ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, με επιστημονικά υπεύθυνο τον Δρ. Δ. Τάσκο και μέλη της κύριας επιστημονικής ομάδας τους Δρ Α. Καπάζογλου, Δρ Γ. Μερκουρόπουλο και Δρ Α. Τσαγκαράκου, το Εργαστήριο Οινολογίας και το Τμήμα Βιοτεχνολογίας του ΓΠΑ, το Τμήμα Φαρμακευτικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, το Εργα-

Ασπρολιά Αλεξανδρούπολης

στήριο Αμπελουργίας και το Τμήμα Φαρμακογνωσίας του ΑΠΘ, το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο, τα Φυτώρια Μπακασιέτα και τα οινοποιεία Κτήμα Βιβλία Χώρα και Κτήμα Παυλίδη.

Το έργο θα εστιάσει σε 25 ελληνικές ποικιλίες αμπέλου και περιλαμβάνει την παραγωγή δεδομένων και την ανάλυση των μεταβολιτών που προσδιορίζουν τα αρωματικά και γευστικά χαρακτηριστικά των σταφυλιών και των οίνων των ποικιλιών, καθορίζοντας για πρώτη φορά το ειδικό «οργανοληπτικό προφίλ» της καθεμίας, το οποίο θα αποτελέσει την αναφορά και το μέσο για τις μελλοντικές έρευνες βελτίωσής τους, οδηγώντας σε μια νέα γενιά οίνων από ελληνικές ποικιλίες με έντονη την ποικιλιακή ταυτότητα. Επιπλέον, πέντε ποικιλίες πρώτης γραμμής Μοσχοφίλερο, Αγιωργίτικο, Ασύρτικο Ξινόμαυρο και Ροδίτης, θα μελετηθούν αμπελουργικά και μοριακά για την προσαρμογή τους στις περιβαλλοντικές και καλλιεργητικές συνθήκες, και επιπρόσθετα θα πραγματοποιηθεί πλήρης αμπελο-οινική αξιολόγηση των υπαρχόντων κλώνων τους στη συλλογή που διαθέτει ο φορέας VNB, με στόχο την άμεση παραγωγή και διάθεση στους αμπελουργούς-οινοποιούς πιστοποιημένου πολλαπλασιαστικού υλικού. Στο πλαίσιο του έργου το ΙΕΛΥΑ έχει αναλάβει την καταγραφή, τον φαινοτυπικό χαρακτηρισμό και τη γενετική ανάλυση του γηγενοῦς υλικού της Εθνικής Συλλογής Αμπέλου στην Λυκόβρυση, με κλασικές και μοριακές μεθόδους. Τα αποτελέσματα θα αποτελέσουν το υπόβαθρο για τη δημιουργία της Εθνικής Βάσης Δεδομένων της Αμπέλου, ένα στρατηγικό εργαλείο για την ελληνική οινοπαραγωγή που έχει αναλάβει να αναπτύξει το ΙΕΛΥΑ.

Στην Ελλάδα πρόσφατα τέθηκε σε ισχύ από τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ο Τεχνικός Κανονισμός (Τεύχος Β' 1599/07.06.2016), ο οποίος παρέχει τη δυνατότητα πραγματοποίησης Κλωνικής Επιλογής Αμπέλου από τα αρμόδια Ερευνητικά και Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Και οι δύο ανωτέρω προτάσεις είναι εναρμονισμένες με τον Τεχνικό Κανονισμό και φιλοδοξούν να αποτελέσουν την αρχική πλατφόρμα ενός προγράμματος κλωνικής επιλογής για τις σημαντικότερες ελληνικές ποικιλίες αμπέλου.

Το τρίτο έργο με τίτλο «**ΕΛΙΑΔΑ-Χαρακτηρισμός και αξιοποίη-**

ση γενετικού υλικού ελιάς με στόχο την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και την παραγωγή υψηλής διατροφικής και οργανοληπτικής αξίας προϊόντων ελαιολάδου και βρώσιμης ελιάς» έχει ως στόχο τον χαρακτηρισμό, αξιολόγηση και αξιοποίηση των ελληνικών ποικιλιών ελιάς, με στόχο την αυξημένη ανθεκτικότητα σε σενάρια κλιματικής αλλαγής, την παραγωγή διαφοροποιημένων διατροφικά, οργανοληπτικά και ποιοτικά προϊόντων ελαιολάδου και βρώσιμης ελιάς και μακροπρόθεσμα την παραγωγή ή την αξιοποίηση νέων ποικιλιών. Ο στόχος αυτός δύναται να επιτευχθεί με στοχευόμενους εμβολιασμούς σε υποκείμενα υψηλής αντοχής σε αβιοτικές καταπονήσεις και ταυτόχρονα με επιλεκτικές δισταυρώσεις για βελτίωση ποιοτικών και αγρονομικών χαρακτηριστικών καθώς και καινοτόμες καλλιεργητικές τεχνικές. Επιπρόσθετα, η ανάδειξη των διαφοροποιημένων διατροφικών χαρακτηριστικών του επιλεγμένου και μέσω του προγράμματος παραχθέντος γενετικού υλικού με έρευνα αγοράς, οργανοληπτικές αναλύσεις και καινοτόμα και στοχευόμενη διάχυση, προώθηση και επιμόρφωση.

Το έργο συντονίζεται από τον Δρ. Π. Καλαϊτζή (Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων), και οι συμμετέχοντες φορείς είναι το ΙΕΛΥΑ – ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, το Εργαστήριο Μοριακής Βιολογίας του ΓΠΑ, η φυτωριακή επιχείρηση Κωστελένος Γεώργιος, ο Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών Τυποποίησης Ελαιολάδου, η ΓΑΙΑ ΤΡΟΦΙΜΑ ΑΒΕΕ και η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Λακωνίας-Αγροτική Εταιρική Σύμπραξη Ανώνυμη Εταιρία.

Στο πλαίσιο του έργου το ΙΕΛΥΑ με επιστημονικά υπεύθυνο τον Δρ Γ. Κουμπούρη και συμμετέχοντες τους Δρ Γ. Ψαρρά, Δρ Ν. Κουργιαλά, Ε. Μπαρμποπούλου και Χ. Σεργεντάνη, είναι υπεύθυνο για την ενότητα εργασίας «Αξιολόγηση γονοτύπων για κλιματική αλλαγή και καλλιεργητικές τεχνικές» και επίσης συμμετέχει στις ενότητες εργασίας «Καταγραφή ποικιλιών, παραγωγή μονοποικιλιακών ελαίων, μορφολογικός χαρακτηρισμός» και «Ταυτοποίηση ποικιλιών-γονιδίωμα Κορωνέικης και Καλαμών».

Πληροφορίες: Ινστιτούτο Ελιάς, Υποτροπικών Φυτών και Αμπέλου, 731 00 Αγκοκήπιτο, Χανιά, τηλ.: 28210 83410, e-mail: admin@nagref-cha.gr